

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIII (27).

Štev. (No.) 18

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

2. maja 1974

Tudi proti toku

(Misli iz govora Miloša Stareta na obletnici Slov. doma v San Martinu)

V uvodu je govornik najprej prikazal svetovni položaj s posebnim vpogledom na bodočnost Slovenije in Jugoslavije. Nato je nadaljeval:

Danes praznujemo trinajsto obletnico blagoslovitve Slovenskega doma v San Martinu. Niste se začeli zbirati šele pred trinajstimi leti, ampak ste si Slovenci, naseljeni v tem okraju že prej ustvarili središče svoje skupnosti, bilo je skromno, vendar imeli ste ga. Ko gledamo ta vaš dom in mislimo na vse domove, ki smo jih postavili Slovenci, politični izseljenci, stopi pred nas vprašanje, zakaj smo pravzaprav vse to delali? In to tedaj, ko smo prišli v Argentino brez vseh sredstev in izredno težkih okoliščin. Pa je bila ena prvih misli: Ustanovimo si skupna ognjišča naših v svet pognanih družin. Za prvo generacijo, ki je prišla sem, ni bila nobena žrtev prevelika, da je nastalo to, kar danes imamo. Zakaj se je prva generacija zagnala s tako vnemo v ustvarjanje naših skupnosti?

Odgovor na to vprašanje dobimo, če smo si najprej na jasnem, zakaj je slovenski narod obstal, zakaj je tako vzljubil svoje narodne svetinje, in zakaj ga nobena sila ni strla, da bi klonil in se odpovedal narodnemu življenju.

Skozi vso našo narodno zgodovino se ponavlja dvojje: vsaka slovenska generacija se je zavedala dolžnosti, da izpolni prav tisto nalogo, ki ji je bila za njeno dobo naložena, da rešuje slovenski narod in ga vodi k razvoju in vzponu. Drugo pa je, da smo skoro vso dobo graditve slovenske narodne stavbe morali v najtežjih trenutkih plavati proti toku, ko nam je bilo prevečkrat vse nasprotno. Četudi je bil uspeh prizadevanj mnogokrat več kot dvomljiv, in bi bilo lažje mirno plavati s tokom, so se naši predniki vrgli v vrtnice valov, in plavali proti toku s takšnim zagonom in vztrajnostjo, da so dosegli cilj, ki ga jim je tista doba določila.

Samo bežen pogled: ko je v prejšnjem stoletju nastopilo takojenovano prerjenje narodov, so mnogi slovenski narod obsodili, da naj ostane na ravni nekega ljudstva, in zavirali, da bi se začel razvijati v svobodni narod. Pa nam stopita pred oči dva velikana: Slomšek, ki je razumel tisto dobo in prepričal tedanjo generacijo, kaj terja čas od nje, da bi slovenski narod začel. Izpolnil je svojo dolžnost. Vse mu je nasprotovalo in tistim, ki so mu sledili. Pa je z njimi vred Slomšek plaval proti toku in dosegel svoj cilj: Slovenci niso ostali nepismeni ljudstvo. S slovenskim šolstvom pa je postavil temelje slovenskega razvoja, na katerih so gradile naslednje generacije slovenske narodno stavbo. Bog je dal Slovincem v prejšnjem stoletju velikana Franceta Prešerna. Ko bi šel Prešeren s tokom tiste dobe, bi bil danes slavljen nemški pesnik. Pa je izpolnil poslanstvo slovenskega narodnega genija in postal nedosegljiv vrh slovenskega kulturnega ustvarjalca in svetilnik rodovom, ki so mu sledili.

Ko je šlo za gospodarsko osamosvojitve širokih plasti našega naroda, smo Slovenci dobili Janeza Evangelista Kreka, ki je v kratki dobi življenja opravil gigantsko delo. Bil je pobudnik resnične socialne revolucije, ko je v toliki meri pripomogel, da je bila vsa Slovenija preprežena z zadrugami, ki so reševale slovenskega kmeta. Neprecenljiv je njegov doprinos k vzgoji preprostih množic in tako bujni rasti prosvetnega življenja. Tedanje generacije so sledile idejam Janeza Evangelista Kreka, niso se ustrašile težav in žrtev in izpolnile so dolžnosti, kakor jih je terjala od njih prav tista doba.

Dolgo je tlela v slovenskem narodu jugoslovanska ideja. Naši narodni sovražniki so ji nasprotovali. Toda Janez Krek in Korošec sta dvignila zastavo te ideje, katere ni zatrlo ne nasilje, ne ječe, ne poniževanje, ne streljanje. V jugoslovanski ideji je slovenski narod

JUGOSLOVANSKI KOMUNIZEM VIŠEK HUMANIZMA?

CINIZEM VSEKAKOR NEPREKOSLJIV

Sedmi kongres slovenske KP, oziroma Zveze komunistov, ki se je vršil v začetku aprila in Ljubljani, je jasno nakazal kakšno stališče zavzema partija do naroda in do posameznih problemov slovenskega človeka. V zadnjih številkah našega lista smo malo podrobneje obdelali nekatere izmed najbolj reprezentativnih referatov, v katerih so govorniki potrdili to stališče, ki je nespremenjeno vsa leta komunistične diktature; najprej partija in njeni interesi, zlasti interes absolutne oblasti, nato šele, kot neka miloščina nadležnemu beraču, skrb za narod in slovenskega človeka.

Vendar nam je med posameznimi referati padel v oči eden, katerega se splača še posebej pogledati, kajti predstavlja sijajen vzorec komunističnega cinizma. Na plenarni seji sedmega kongresa je neki Boris Majer nasmejane obraza tudi trdil: „Predkongresna razprava in vsi osnutki kongresnih dokumentov tako ali drugače poudarjajo globoko človečansko vsebino in humanistično usmerjenost našega boja za uveljavitev samoupravnih socialističnih odnosov na vseh področjih družbenega življenja.“

Proti „novi levi“

Zakaj ta nenadni izbruh „humanizma“? Če se natanko pogleda Majerjevo razpravo, in sploh, če upoštevamo nekatere dane okoliščine, bomo lažje razumeli zakaj se partija danes skuša prikazati kot prvobornitelja humanizma. Ljudje bistveno teže za bolj medčloveškimi odnosi, kot jih sicer more nuditi komunistična družba. Ta težnja se izraža na razne načine: povratak k veri, poduhovljenost celotnega človekovega delovanja, iskanje novih poti in no-

videl osvoboditev izpod tujčevega jarma in doseg vsega tistega, kar naj bi mu omogočilo svobodno rast svobodnega naroda. Za ta cilj je bila tedanja generacija pripravljena žrtvovati vse, tudi življenje.

Ko je v mladi jugoslovanski državi prišlo do nesoglasij in ni bilo jasnosti, kaj je narod in kdo je narod, je zopet Korošec neustrašeno prinesel jasnost, ko je v Slovenski deklaraciji zahteval priznanje narodne individualnosti, finančne samostojnosti ter politične in kulturne svobode. Za te ideale se je takoj navdušila velika večina, postopoma pa ves slovenski narod. Koroščeva Slovenska deklaracija je ostala naš narodni politični cilj, od katerega ne bomo odstopili.

Pa je prišla druga svetovna vojna. Mnogo je nasprotujočih se mnenj o začetku slovenskega naroda v tisti dobi. Kdor pa ima pred očmi dejstvo, da je bil slovenski narod tedaj obsojen od treh sovražnikov na fizično smrt, mora priznati, da je tudi generacija druge svetovne vojne in komunistične revolucije, četudi ji je nasprotoval ves svet, izpolnila svojo dolžnost. Slovenci so se tedaj dobro zavedali, da Hitlerjeve grožnje, da bo uničil slovanske narode, in med njimi Slovence, niso prazne besede. Saj je dosledno začel izvajati svoje načrte, ki jih je sam označil kot barske. Italijani so računali, da je prišel trenutek, da se polastijo slovenske zemlje. Tudi njim je bilo uničenje slovenskega naroda le odstranitev ovire za njihovo ekspanzivnost na slovensko ozemlje. Tretji sovražnik pa je bil komunizem, ki je bil pripravljen žrtvovati za ceno zmage komunizma ves slovenski narod. Kakorkoli ocenjujemo posameznike ali skupine v tej dobi, jim moramo priznati, da so v vseh prizadevanjih zasledovali glavni cilj: slovenski narod mora ostati živ. Med Slovenci so bili izjema le komunisti.

Ta bežen pogled nam odgovori tudi na vprašanje, zakaj se je prva generacija naše politične emigracije takoj ko je stopila na tuja tla, s tolikim zagonom lotila ustvarjanja središč na-

vih človeških odnosov v medsebojnem življenju, kritika nečloveških družbenih odnosov... In ta kritika v prvi meri skrbi partijo. Zato je lažje razumeti ta položaj. Skupina ljudi, predvsem mladih študentov, je znotraj in zunaj partije pričela poudarjati humanizem. Ker pa izven lastnih formacij partija ne more dopustiti nikakega delovanja, ki bi ušlo njeni kontroli, znotraj partije pa humanizma ne more biti, vsaj resničnega ne, tedaj je prišel ukaz: napad na „novo levičarje“. In kakšna naj bo obtožba? Nova levičarja hoče „abstraktni humanizem“! Majer trdi:

„Če je težnja po razvrednotenju humanizma, humanistične tradicije in humanistične usmerjenosti našega družbenega razvoja, tako teoretično kakor praktično, ideološki izraz tehnokratizma, tehnokratskih teženj v naši družbi, pa je abstraktni filozofski humanizem kot „kritika vsega obstoječega“ kot nekakšen „marksizem zunaj partije“ ideološki izraz tako imenovane nove levice, ki zanika revolucionarno vlogo zveze komunistov v sedanjem obdobju in ji očita, da se je izrodila v nositelj obstoječega družbenega „establishment“. Pri tem je treba poudariti,“ se huduje Majer dalje, „da tako imenovana nova levičarja v Jugoslaviji ni niti „nova“ in še manj „leva“, temveč je v bistvu nadaljevanje starih anarholiberalističnih teženj, ki so kljub revolucionarni filozofiji mnogo bliže birokratizmu in tehnokratizmu, kakor mislijo njihovi pristaši zlasti iz vrst študentovskega gibanja.“

Vendar Majer, v strahu za ugled slovenskega komunizma med levičarji na svobodnem zahodu hitro doda: „Prav tako je treba poudariti, da tisto, kar si pri nas vzdeva naziv nove levice, po

še skupnosti. V njej je bila živa tradicija in nezlomljiva volja ohranjanja prvine slovenstva. Zavedala se je, da more resnično slovenstvo ohranjevati le ona, ki je prišla v svobodo. Komunistični režim v domovini je uvedel krvavo nasilje in nadaljeval z uničevanjem s tolikimi žrtvami zgrajene močnejše slovenske narodne stavbe, ki je bila sad dela celih generacij.

Danes imamo v Argentini vrsto slovenskih domov in imamo slovensko cerkev. Prvi del naloge ste tako tisti, ki ste pred dobrim četrstoletjem stopili na argentinska tla, z velikimi žrtvami častno izpolnili. Ponovim: prvi del. Vaše delo ne bi bilo popolno, če ne bi vzgojili tudi naslednjih rodov, t. j. vaših otrok in vnukov, da bi se vključili v življenje v teh slovenskih središčih, kjer bi nadaljevali vaše delo na temeljih krščanstva in v ljubezni do slovenstva. Priznam, da vam poleg drugih težav, to delo otežuje tudi svetovna poplava materializma, želja po uživanju in podcenjevanje vsakega idealizma. Valovi te poplave udarjajo tudi v našo mladino in jo skušajo potegniti v svoj vrtnec. Ne dopustite tega! Uprite se tem tokovom! Vzemite resno besede papeža Pavla VI., ki jih je poudaril za letošnjo veliko noč: „Hedonizem, nauk, ki išče smisel življenja v uživanju in postaja za premnoge ljudi našega časa lažni evangelij, je končno le filozofija varljivosti in smrti.“

Če boste uspeli, da bo naša mladina doumela resničnost teh besed, ji boste pomagali priti tudi do spoznanja, da Solženicinove besede, da komunistično Rusijo more rešiti le krščanstvo, velja jo tudi za Slovenijo. Ob tem spoznanju naših mladih rodov, bo pod komunizmom trpeči slovenski narod imel v svetu zagovornike, ki mu bodo poročstvo, da ni osamljen v prizadevanjih, da zopet svobodno zaživi in dokaže vsemu svetu kaj slovenski narod zmore v svobodi.

Šele, če bomo to dosegli, je prva generacija, ki je prišla v svet, v polnosti izpolnila svojo dolžnost in poslanstvo.“

Hacia la liberación nacional y latinoamericana

En su discurso, pronunciado el 10. de mayo ante ambas Cámaras del Congreso, el presidente de la Nación, general Perón, expresó entre otros los siguientes conceptos:

“El itinerario es inexorable, y tenemos que prepararnos para recorrerlo. Y, contradictoriamente, nos exige desarrollar desde ya un profundo nacionalismo cultural como única manera de fortificar el ser nacional, para preservarlo con individualidad propia, en las etapas que se avecinan.

“El mundo en su conjunto no podrá constituir un sistema, sin que a su vez estén integrados los países en procesos paralelos. Mientras se realice el proceso universalista, existen dos únicas alternativas para nuestros países: neocolonialismo o liberación.

“Construir al mundo en su conjunto exige liberarse de dominadores particulares. Es ésta, pues, la esencia conceptual de nuestra Tercera Posición, que tendrá que ser plasmada en un Tercer Mundo, más allá de fronteras ideológicas.

“Para construir la sociedad mundial, la etapa del continentalismo configura una transición necesaria. Los países han de unirse progresivamente sobre la base de la vecindad geográfica y sin imperialismos locales y pequeños. Esta es la concepción de la Argentina para Latinoamérica: justa, abierta, generosa, y sobre todas las cosas, sincera.

“A niveles nacionales, nadie puede realizarse en un país que no se realice. De la misma manera, a nivel continental, ningún país podrá realizarse en un continente que no se realice.

“Queremos trabajar juntos para edificar a Latinoamérica dentro del concepto de comunidad organizada. Su triunfo será el nuestro. Hemos de contribuir al proceso con toda la visión, la perseverancia y el tesón que hagan falta.”

svojem razrednem značaju nikakor ni identično z novo levičarjo v zahodnih kapitalističnih državah... Takšne skupnice ne morejo biti progresivne in revolucionarne ne znotraj Jugoslavije ne zunaj nje.“ Torej kot vedno, ima partija popolnoma v zakupu „progresivnost“ in „revolucionarnost.“

Majer je pa še za nameček postavil kaj smešno trditev: „Najbrže ni treba posebej poudariti, da se zveza komunistov nikoli ni bala kritike ne od znotraj ne od zunaj, vendar pa je zmeraj tudi jasno in odločno povedala tudi svoje stališče.“ Ta stavek je seveda treba prevesti: Kdor se je kdajkoli upal kritizirati partijo in njeno vodstvo, ali se oddaljiti od partijske linije, se je izpostavil, da je dobil „jasen in odločen“ opomin v obliki čistke, preganjanja, in celo ječe; v prvih časih pa tudi smrti. Dokazov je dovolj od prvih let komunizma, preko Djilasa in Mihajlova, pa do sedanje „nove levice.“

Kaj pa partija nudi

Seveda, partija se boji, da bi se ljudje, zlasti mladi študentje, preveč navdušili za „abstraktni humanizem“, in se oddaljili od nje še bolj, kakor so se že. Hoče pa tudi izkoristi priliko, uporabiti naravno težnjo človeka po humanističnih vrednotah, da bi zaslepila ljudi in pridobila novih prvržencev. In kaj nudi v ta namen? Takole pravi Majer:

„Odgovor zveze komunistov na abstraktno humanistično kritiko vsega obstoječega je konkretni program boja zveze komunistov za uveljavitev in afirmacijo vrednot narodnosvobodilnega boja in celotne povojne izgradnje samoupravnih socialističnih vrednot, boj za spotovanje dela in človeka v vseh njegovih odnosih, boj za človekovo osebno dostojanstvo, za čim večjo svobodo znanstvenega in umetniškega ustvarjanja, za čim popolnejšo socialno varnost, za čim ustvarjalnejšo pobudo vsakega posameznika, za ustvari-

tev takšnih družbenih razmer, v katerih bo svoboda vsakega posameznika pogoj za svobodo vseh in obratno.“

Preseneča radodarnost partije, ki kar naenkrat razsijlje na vse strani spoštovanje človeškega dostojanstva, umetniško in osebno svobodo. Vprašanje je le, kaj bi na to rekli verniki, katerim je zaradi verskega pripadanja prepovedan vstop na razna družbena polja, npr. vodstvo podjetij, vzgojo, itd. Kam v ta „humanizem“ postaviti pokole med in po „narodnosvobodilni borbi“. Kako je tudi spraviti v soglasje s spoštovanjem človekovega dostojanstva zakon o splavih. Kako s svobodo umetniškega ustvarjanja, stalno cenzuro nad knjižnimi izdajami. In še in še bi lahko naštevali splošnosti; konkretnih primerov pa ne bi bilo ne konca ne kraja. Vendar Majer je šel še dalje. V naslednjem odstavku je dosegel višek cinizma, ko je izjavil:

„Če analiziramo kongresne dokumente, lahko povzemamo iz njih celovito zamišljen program konkretnega humanizma, v katerem je človek najvišja vrednota, cilj in nikoli sredstvo, vizija, ki je lebdela pred očmi največjim mislecem človeštva v preteklosti, ki pa v današnji jugoslovanski socialistični samoupravni družbi ni več iluzija ali utopija, temveč postaja konkreten program osvoboditve dela in človeka. V tem je tudi največja moč tiste konkretne vizije humanizma, za katero se zavzema in bori Zveza komunistov.“

Kako spraviti gornje izjave v sklad z marksističnim naukom je Majerjeva skrb. Naša pa je, da razkrinkamo laži, katerih se danes režim poslužuje, da slepi slovenski narod, prav kakor se jih je posluževal med vojno in revolucijo. Partija je zmožna postaviti se na čelo boja za „humanizem“, če ji to služi, da ohrani svoje privilegije. Kajti naj bo pretveza ta ali druga, končni cilj komunizma je vedno — neomejna oblast nad narodom in nad ljudmi.

Brati smo

Jugoslavija v tukajšnjem tisku

Spričo stališča, ki ga v svetu zavzema Jugoslavija in z ozirom na položaj, ki danes vlada pod njenim komunističnim režimom, in možnosti bodočega razvoja, mednarodni tisk vedno bolj pogosto prinaša analize in komentarje, v katerih zlasti skuša osvetliti kakšen bo potek dogodkov po Titovi smrti. Postavke in ugibanja posameznih opazovalcev so včasih resne in trdne podlage, včasih pa skoraj fantastične in brez ozira na mednarodne dejavnike, ki danes, prav kakor v bodoče, utirajo pot svetovni politiki.

Dva najresnejša buenosaireska dnevnika, „La Nación“ in „La Prensa“, sta tudi pred kratkim objavila članke o položaju Jugoslavije. „Nación“ je pod na-

slovom „Po Titu“ prinesel 21. aprila uvodnik, v katerem najprej analizira današnje jugoslovanske etnične in politične sestavine, potem pa takole opiše Titov položaj:

„Tito ni priljubljen ne pri Srbih ne pri Hrvatih, in ima med temi zadnjimi svoje najhujše sovražnike, od moskovskih pristašev do ostankov nacizma, ki so še številni v republiki, katere glavno mesto je Zagreb. Oddaljil se je od svojih najboljših bojnih tovarišev — Teodorovića in Nikežitića — ki sta nasprotovala politiki kompromisa na Blžnjem vzhodu. Od zvestih izza prvih časov mu ostaneta le Hrvat Bakarić in Slovenec Kardelj. Drug Slove- (Nad. na 2. str.)

VOJAŠKI UDAR V PORTUGALU

Začetek revolucije v Portugalu se ga v poletje 1973, ko se je skupina pod-officirjev uradno pritožila zaradi težav v vojaških akcijah proti gverilcem v portugalski Afriki. Višek je takrat dosegla napetost, ko je bivši guverner portugalske Gvineje general Antonio Ribeiro de Spínola objavil knjigo Portugal in njegova bodočnost. V knjigi je dokazoval, da Portugal vojne proti gverilcem ne more dobiti, tako iz finančnih kakor življenjskih in vojaških sredstev. Predlagal je naj bi se dosežane kolonije vključile v nek portugalski večdržavni kompleks, ki bi se ozko naslonil na Brazil. Tedanji predsednik in naslednik Salazarja Marcelo Gaetano je Spínolo odstavil. Po šestih mesecih približno je portugalska vojska izvedla puč, odstavila predsednika države in vso njegovo ekipo ter prevzela oblast. S tem je bilo konec režima Salazarja, ki se je začel leta 1926, ko je

Salazar prvič postal minister in se utr dil od leta 1932 naprej, ko je postal predsednik vlade. To je nehal biti leta 1968, ko ga je nasledil Caetano.

Portugal, površina 92.082 kv. km. (širikrat Slovenija), 9.630.000 prebivalcev po štetju 1970, je bil v krizi zaradi 13 letne vojne v Afriki, potem pa zaradi pobega mladine v inozemstvo, ker se je hotela rešiti vojaške službe, in zaradi zmanjšanja rojstev. Portugal je bil tudi — in je še zadnja država s kolonijami, katerim še ni bila dana neodvisnost. Glavne kolonije so: Angola, 1.246.700 kv. km., 5.800.000 prebivalcev; Mozambique, 723.030 in 8.500.000; Portugalska Gvineja, 36.126 in 560.000. Dalje otoki Santo Tomé, Príncipe, Macao (na Kitajskem), Timor (v polovici ni lasti z Indonezijo), Azori in Madeira. Na tej slednji so intervenirali dosedanega predsednika vlade.

Vohun v Brandtovi okolici

Willy Brandt bo moral pred parlamentom odgovarjati glede aretacije svojega svetovaleca Günterja Guillaumea, ki ga je policija prišla zaradi vohunstva v korist Vzhodne Nemčije. Guillaume je prišel iz Vzhodne Nemčije 1956 kot „trgovca“, pa se je kmalu včlanil v Soc. stranko in v njenem okviru začel nastopati kot „poklicni“ fotograf, ki ni samo poskrbel, da so njegovi posnetki političnih osebnosti prišli v časopise, ampak tudi v roke njegovih komunističnih delojemalcev. S pipo v ustih, na-

pravljen res meščansko in z velikimi manirami pa silno voljo do sodelovanja v stranki se je počasi zrinil naprej in koncem koncev občepele v krogih kancelerja Brandta. Zdaj bodo seveda vse revije spet pisale o sila sposobnem špijonu, malo pa se jih bo zavedlo, kako ogromno škodo napravi lahko ena sama osebnost. Ta primer pa bo gotovo dal misliti vsem varnostnim oblastem, da tega ali onega malo bolje prezračijo, kar se njegove preteklosti odn. sedanje nameščenosti tiče.

JUGOSLAVIJA V TUKAJSNJEM TISKU

(Nad. s 1. str.)

nec, Dolanc, vodi titoistično partijo. Balkani so vedno bili v evropski zgodovini vzrok globokih sporov, izgovor za atentate, „casus belli.“ To ni izginito s svojevrstnim maršalovim marksizmom.

Jutranjik „La Prensa“ pa je pred kratkim objavila članek, ki ga je v začetku aprila spisal v Loudonu španski mislec Salvador de Madariaga: „El dilema de Yugoslavia“ (Težka izbira Jugoslavije). V tem spisu Madariaga najprej v luči Titove bistre politike prikaže primer Mihajla Mihajlova, katerega preganjanje primerja Solženicinu. „To preganjanje“, pravi Madariaga, „je lahko znak, da se Tito trenutno nahaja na sovjetski strani svoje nihanjoče politike, ali pa da so se tisti, ki imajo roko na krmilu zaradi pomanjkanja njegove učinkovite oblasti, izrekli za Moskvo, ko pride ura. Katera obeh razlag je pravilna, ne vemo. Države pod komunistično oblastjo se ravna po pravilu tajnosti javnih zadev. Če Tito še učinkovito gospodari v Jugoslaviji, ga njegovo preganjanje Mihajlova jasno postavi na sovjetsko stran

Koncem koncev je Tito komunist, in tega ni zanimal niti ko se je nasičeval z živketajočimi dolarji. Po drugi strani se je jugoslovanskemu vodji posrečilo ohraniti enotnost, čeprav začasno, med sedmimi narodi Jugoslavije, v ozračju miru in dobrega sosedstva. Če bi manjkalo vodje, bi bila neizogibna državljanska vojna, razen če bi jo preprečila ali zadušila sovjetska vojska. Ni v Evropi druge vojske, ki bi mogla opraviti to delo. Ta misel je bila lahko tista, ki je Tito pripeljala do odločitve, da se nagne na sovjetsko stran, ko bo stopil z visoke vrvi.“

„Toda ni nemogoče“, nadaljuje članek, „da bi Tito, bolan, popustil v svoji osebni oblasti, in bi se tisti, ki vlada jo v njegovem imenu, izrekli za Mosko. Jugoslavija ni država, ki bi jo bilo lahko pogotiti, niti za veselo, ki ima goltanec kot Rusija — kakor je izkusila Nemčija med drugo svetovno vojno. Da bi ob takem primeru ta država ali federacija lahko ohranila svojo enotnost bi bilo dvomiti: Že se slišijo glasovi o priključitvi Tržaške z italijanske strani. Ni verjetno v Evropi, katere razpoke bi lahko rodile manj pričakovane forme in sile; in prvič v zgodovini se njeni sosedje ne nahajajo v svojstvu interverirati. Edini, ki bi se lahko v tem slučaju dvignil z otipljivo

Mednarodni teden

V KOLUMBIJI je pri volitvah zmaga liberalna stranka s svojim kandidatom Alfonzom López Michelson. Presenečenje je bilo malo število oddanih glasov za hčerko bivšega predsednika Rojas Pinilla pa precej visoko število komunističnih in levičarskih glasov za svojega kandidata Hernanda Echeverría.

NOVI PREDSEDNIK KOALICIJSKE VLADE V IZRAELU bo Žicak Rabin; prvi, v Izraelu rojeni predsednik, bo tako nasledil emigrante kot Ben Gurion in Goldo Meir. Rabin je doslej bil minister za delo, prej pa poslanik v ZDA in šef glavnega štaba.

BOLIVIJSKA VLADA je sporočila argentinski, naj po možnosti prepreči delovanje levičarskih elementov, ki hočejo napraviti v Boliviji ponovno revolucijo. Nekdanji predsednik Juan José Torres in eden njegovih predhodnikov Hernán Siles Suazo ter delavski voditelj Juan Lehin Oquenlo so namreč pred kratkim objavili v Argentini manifest, v katerem sporočajo združenje raznih levičarskih gibanj v eno samo formacijo z namenom uničenja Banzerjevega režima.

LIBIJA je znižala ceno petroleja, ki ga je kupila Argentina pred meseci, od 16,71 dolarjev na 13,14 dolarjev za sod.

UMRL JE avstrijski predsednik Franc Jonas v starosti 74 let.

PREZIDIJ KP JUGOSLAVIJE je sklenil predlagati Josipa Broza Tita za dosmrtnega predsednika stranke. To mora potrditi še partijski kongres, ki bo od 27. do 30. maja. Sprememba bo doletela tudi dosedanje vodstvo, ki bo od 280 članov zmanjšano na 166-članski komite.

PRED DNEVI je zgrmelo na tla letalo PANAM v Indoneziji. 107 smrtnih primerov je bilo, v soboto pa eden izmed sovjetskih aparatov Iljušin-18 takoj po vzletu na leningrajskem letališču. Okrog 100 mrtvih, vendar sovjetske oblasti uradno o nesreči nič ne poročajo, kar je tam itak običajno.

vo in efektivno silo tako vojaško kot ideološko, je Sovjetska zveza. Tudi ne vemo, če so se številni razgovori med obema veselilama kdaj dotaknili vprašanja kako rešiti jugoslovanski problem, kadar se bo prikazal; niti o tem, če ga bo Rusija lahko reševala, kakor se ji bo zazdelo.“

„Tako gledamo na Jugoslavijo“, zaključil Madariaga, „kot na kristal, ki se bo razletel na koščke, kadar bomo to najmanj pričakovali. Rusija igra močno. In kaj nesrečna in nerodna bi bila, če bi prešla priliko, ne da bi si osvojila vsaj balkon na Jadran. In ni da bi mislili, da bi ga uporabljala za opazovalni stolp, s katerega bi gledali člani njegovega politburoja.“

slovenski duhovniki iz Gradca (Hafner, Belej, Pelan), s Koroškega gg. Zaletel in škrbe iz Linza g. Lavrič, iz Münchna je škof dr. Zdešar in dr. Rozman. Od doma je prišel prof. Lenčka sošolec z gimnazije prof. Stanko Jeglič, obenem s 5 drugimi sošolci-laiki. Bil je še neki slovenski salezijanec iz Gradca, g. Čebuli s Koroškega, tudi bivši Germaniker, in pa pok. profesorja brat, g. Lado.

To so bili menda vsi slovenski duhovniki, ostali so bili Nemci.

Vsega skupaj nas je bilo okoli 50 pogrebcev.

Hoteli so narediti vse bolj nemško, pa je g. Čebulj nekaj beril vtaknil v obred slovenskih, tako v mrtvašnici kot pri grobu in kasneje pri maši.

Pokopaval je škof Kestner. Govoril je g. Lavrič kot njegov bivši slušatelj.

Po pogrebu smo se odpeljali k maši zadušnici v karmeličansko cerkev kamor je hodil g. profesor vsak dan maševati. Glavni celebrant je bil škof Kestner. Somaševalo pa je še deset duhovnikov. G. škof je iz pozornosti do sorodnikov pokojnega profesorja in do slovenskih udeležencev pogreba sv. mašo začel s slovenskim kirijem in pozdravom, pa tudi očenaš je začel najprej nemško, potem pa še slovensko.

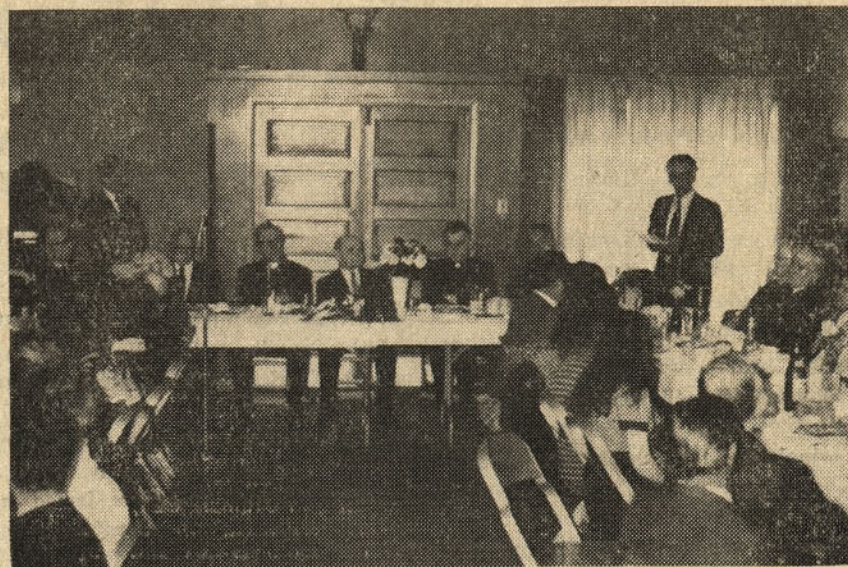
Sestre so med sv. mašo pele na koro latinsko, vse muzikalno na višini. Mi pa smo na koncu skupaj zapeli pesem vstajenja — slovensko veliko nočno pesem.“

München, 19. apr. 1974.

Dolžan ni samó, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!

Simon Gregorčič, Življenje ni praznik

Proslava 80-letnice dr. Valentina Meršola

Praznovanje 80-letnice dr. Valentina Meršola 24. marca 1974 v Clevelandu. Sprejati od leve na desno: prof. Janez Sever, stoji Jože Melaher, dr. Valentin Benedik, dr. Alojzij Tomc, dr. Valentin Meršol, rev. Jožef Mavsar, dr. Pavel Krajnik, stoji (med govorom) Karel Mauser

Na praznovanju 80-letnice dr. V. Meršola v Clevelandu, ki ga je pripravilo Društvo slovenskih protikomunističnih borcev, je pisatelj Karel Mauser naslovil na slavljenca med drugimi naslednje besede:

„V letu 1945 je v najtežjih dneh v Vetrinju porabil Bog primarija dr. Meršola za rešitev tisočih Slovencev. Tisoči so bili tedaj že nasilno vrnjeni v domovino in pomorjeni, tisoči pa so se gledali s strahom v bodočnost. V tistih težkih dneh je bila dana možnost primariju dr. Meršolu, da je maršalu Aleksandru, ki je prišel v Vetrinjo, razložil položaj in gledanje Slovencev, njih želje in njih voljo in po tistem se je ustavilo nasilno vračanje. Nič ne bil vrnjen proti svoji volji in Vetrinjo je postal izhodišče za prve korake proti svobodi. Od tam so se begunci raztekli po raznih taboriščih in preko njih na celino, kjer danes žive.“

Ko je izvoljeno ljudstvo strahovito

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Praznovanje prvega maja, tradicionalnega praznika delavcev, si je predsednik države general Perón zamislil tudi kot praznik narodne enotnosti. Zborovanje na majskem trgu pred vladno palačo (trg nosi ime v spomin na 25. maj, dan argentinske odcepitve od španske nadvlade) naj bi bil zunanji izraz te enotnosti.

Dvoje dogodkov v preteklem tednu je nakazalo, da je ta enotnost vsaj na polju političnih strank izvedljiva. Oba sta se odigrala v kongresu in sicer v senatni in poslanski zbornici, ob priliki volitev novih kongresnih oblasti, za redno poslovno dobo tekočega leta, ki se začne s prvim majem. Ta dan sta bila soglasno izvoljena dr. Allende za pomožnega predsednika senata, in dr. Lastiri za predsednika poslanske zbornice.

O položaju dr. Allendeja, kordobskega demokratizmana, smo pisali že v prejšnji številki. Soglasna izvolitev le potrdi tedanje koncepte. Zanimivo je tudi, da so zanj volili tudi vsi člani opozicije. Po argentinski ustavi je podpredsednik države obenem predsednik senata. Senat pa ima svojega pomožnega predsednika, ki zavzema tretji položaj v državi. Ustava prav tako predvideva da, če pride do odsotnosti (ali onesposobljenosti) predsednika in podpredsednika, tedaj prevzame vodstvo države pomožni predsednik senata. To je značilno zlasti v primeru, da bi Perón res odšel v Španijo za daljšo dobo, in bi ob kaki priliki izostala iz države njegova žena, podpredsednica ga Isabel Martínez de Perón. Tudi ob drugih primerih problemov, bi se ustavno življenje rešilo s tem, da prevzame vodstvo države pomožni predsednik senata. Ta izvolitev dokončno potrdi zmoglosti in vpliv dr. Allendeja ne le v peronističnem vrstah, ampak v argentinskem političnem življenju sploh.

Prav tako je bila soglasna ponovna izvolitev dr. Lastirija za predsednika poslanske zbornice. In zanimivo, on je svoj glas oddal za dr. Troccoli, predsednika radikalnega bloka. Ti izrazi medsebojne naklonjenosti pač napovedujejo mirno nadaljevanje politike „konstruktivne opozicije“ v Kongresu,

trpelo v Egiptu, ko so ljudi gonili na prisilno delo in ubijali, je Bog v svoji volji za dosego svojih namenov vzel za svoje orodje preprostega moža, ki mu je bilo ime Mojzes. V usta mu je položil prave besede, v njegovo šibkost dal svojo moč in izpeljal je ljudstvo iz Egipta preko puščave v novo in cvetočo življenje.

Za nas vse je bil slovenski Mojzes leta 1945 primarij dr. Meršol na Vetrinjskem polju. Bog mu je dal najti prave besede in moč, da je ganil tiste, ki so tedaj odločali o usodi beguncev.“

Po teh besedah je Karel Mauser odkril Mojzevo kip in ga izročil jubilantu dr. Meršolu.

Tako ta ganljiva slovesnost, kot celotna slavnost praznovanja, je bila res pristrčna, in so se z njo ameriški Slovenci, v svojem pa tudi v imenu izseljencev po vseh celinah, zahvalili dr. Meršolu za njegovo življenjsko delo.

kjer ima Perón še najmanj problemov.

Problemi se sučejo v drugih krogih, tudi v vladi sami. Prav ta teden je bilo precej govorjenja o možnih spremembah v nje sestavi. Kateri ministri in državni tajniki so kandidati za ostavko, še ni jasno, celoten proces je doslej stroga tajnost najvišjih krogov, vendar opazovalci vztrajno trdijo, da bo prišlo do zamenjav. Ker se je govorilo, da bi v vlado stopili tudi nekateri funkcionarji iz radikalnih krogov, je radikalna stranka to ponovno zanikala.

Nadaljujejo se tudi problemi z gverilo. Prav v nedeljo, 28. aprila, je bil ubit sodnik dr. Quiroga, ki je bil aktivno udeležen v federalnih postopkih proti obožnim prevratnega delovanja.

Praznovanje 1. maja pa je poteklo v mejah predvidenega. Ni bilo posebnih izgrediv, razen nekaterih spopadov med sindikalisti in mladino, ter mladino in policijo. Je pa predsednik v svojem govoru na majskem trgu tako ostro napadel levičarske mladinske skupine („tepci“, „zelenci“, „infiltriranci“), da je težko misliti na kakršnokoli spravo med vlado in temi skupinami. Ker je Perón istočasno poveljeval sindikalne vođe zaradi njihove „dvajsetletne borbe“, je pričakovati tudi vedno hušja nasprotja med temi skupinami.

Še dve zanimivosti. Prva: Na koncu svojega govora je Perón znova pohvalil delo političnih strank opozicije, kar pomeni, da hoče za vsako ceno ohraniti to prijateljstvo. Druga: Uradno na zborovanju ni bilo peronistične himne; le narodna in delavska, s čimer je vlada hotela pokazati vsenarodno značilnost proslav. Drugače bo seveda 17. oktobra, dan za katerega je Perón obljubil svojim pristašem, da „se bo znova videli.“

SIRIJA uporablja v trenutni bitki okrog gore Hermon in Golanski višini najbolj moderne sovjetske rakete.

V KAMBODŽI še vedno vladne sile izgubljajo bitke s komunističnimi gverilci, s čimer bo počasi tudi ta dežela prešla v objem komunizma, kakor so to veliki med seboj že zdavnaj sklenili.

Smrt in pogreb prof. dr. Ignacija Lenčka

Od našega prijatelja v Nemčiji smo prejeli pismo, iz katerega tu objavljamo odlomek o pok. prof. dr. Lenčku. S tem dopolnjujemo tukajšnja dosedanja poročila o njem in popravljamo datum njegove smrti. Umrli je namreč na veliko sredo, 10. aprila, in ne v četrtek, 11. aprila, kot smo razumeli prvo sporočilo o tem iz Evrope.

„Prof. Lenček se je septembra v preteklem letu upokojil. Iz Aachna se je preselil v Gradec k najstarejši sestri, ki je lani v februarju odovela.

Zadnje mesece je vidno pešal.

Tu (v Münchnu) je bil zadnjič 11. do 13. marca letos, en mesec pred smrtjo. Ko je prišel, je rekel: „Prišel sem se posloviti.“ A je podobno že večkrat prej govoril. Res pa je, da je bil zadnji čas še bolj upadel, postal je bolj bled, pa tudi glas se mu je nekam zviljal in postal slaboten. Povedal je, da sedaj ne bo več dolgo živel, ker se mu je začela nabirati voda pri srcu.

Dr. Zdešar ga je tiste dni peljal v Garmisch-Partenkirchen pod Zugspitze, za kar mu je bil g. profesor izredno hvaležen. Tudi je bil zadovoljen, da so dvakrat v domači kapelici somaševali. Na veliko sredo je telefonirala v München njegova sestra iz Gradca, da je umrl. Zadnji dnevi pa so — kot sem mogel dopolniti podatke na pogrebu — potekali takole:

Na veliki ponedeljek je šel še k sv. spovedi. Vse zadnje tri dni je še maševal, tudi na veliko sredo, čeprav je

imel prav na ta svoj zadnji dan 38,6° vročine. Dopoldne je bil še pokonci. Potem sta s sestro kosila. Po kosilu je pa rekel, da bi le šel malo ležat. Sestra ga je nekako ob dveh popoldne spravila v posteljo, ga dobro zagrnila in se sama odpravila v svojo sobo lež. Ko je prišla eno uro pozneje k njegovi postelji, da bi mu postregla, če bi kaj hotel, je že spal — za zmeraj. Na obrazu ni bilo nobenih znamenj kakšnega krčja. Življenje je kar nekako oteklo iz njega.

Umrli je torej na veliko sredo. Pogreb so odložili za en teden, da se ga je mogel udeležiti tudi brat g. Lado, katerega obisk je bil napovedan iz Argentine.

Tako se je pogreb vršil v sredo, 17. aprila, na graškem Centralnem pokopališču. Pokopan je bil v duhovniški grob.

Začelo se je ob eni popoldne. Duhovnikov je bilo okoli 20, od tega trije škofje: pokopaval ga je njegov sošolec celovški škof Kestner, ki je imel ob krsti v mrtvašnici tudi kratko pridigo; pogreba se je udeležil drug sošolec, še iz Linza, Zauner, pa še graški pomožni škof v pokoju, tudi nekdanji gojenec Germanika, Pitsch, katerega mati je bila doma v Stični. Od doma ni bilo nobenega škofa, kar je razumljivo, ker je šlo za pogreb glavnega domobranskega kurata.

Na pogreb je priletel tudi msgr. Kunstelj iz Londona, prišli so vsi trije

Novice iz Slovenije

MARIBOR — Založba Obzorja je izdala monografijo o Stanetu Kregarju, ki jo je pripravil Aleksander Bassin. Izčrpano študijo o umetniškem delu spremlja šestinsedemdeset reprodukcij, nekaj v črno-belih, nekaj pa jih je v barvah. Monografija je opremljena z vsem dokumentarnim materialom, študija pa je objavljena tudi v francoskem in nemškem prevodu.

LJUBLJANA — Za novo nastajajoči Slovenski železniški muzej so prepeleli iz Maribora v Ljubljano lokomotivo št. 150-003, ki so jo pred 80 leti izdelali na Dunaju. In prepeljali so jo — o ironiji — kar po cesti. Lokomotiva ima kaj burno zgodovino: Nova je prevažala na primorskih in istrskih progah: Najprej Kanfanar-Rovinj, nato Gorica-Ajdovščina. Med zadnjo vojno se je znašla v Mariboru, kjer je služila kot premikalna lokomotiva, nato so je poslali za „hišno premikalko“ v Kidričevo tovarno aluminija. Čez nekaj dni se je tej lokomotivi pridružila še lokomotiva, ki so jo izdelali leta 1892 v Linzu in je nastopila svojo pot na progi iz Poljane do Konjic, kjer je ostala do leta 1930, ko je odšla na Jesenice kot staro železo. Toda tam so jo kasneje obnovili in je delala še do 1969.

MARIBOR — V ciklu komornih koncertov je 24. aprila gostoval v Mariboru Trio Cavaliere. Sestavljajo ga Peter Cavaliere — klarinet, Alojz Mordej — violina in Janko Šetine — čembalo. Trio je izvajal dela Beethovna, Glinke in Brahmsa.

LJUBLJANA — V Mestni galeriji so odprli 10. aprila razstavo pod naslovom „Gradbeništvo 20. stoletja“. Razstavo je posredoval Muzej moderne umetnosti iz New Yorka.

LJUBLJANA — Letošnjo Jakopičovo likovno nagrado so podelili akademskemu slikarju Riku Debenjakju. Komisija je v utemeljitvi podelitve izjavila, da je „prisodila Riku Debenjakju nagrado, predvsem za njegov grafični opus. Debenjak je prav s svojimi grafičnimi stvaritvami zaslovel ne samo doma, ampak tudi daleč po svetu“.

CRNOMELJ — V tem mestu so pričeli z akcijo za odkup in ureditev rojstne hiše pesnika Otona Župančiča na Vinici in za ureditev spominske sobe v Dragatušu v hiši, kjer je živel. Sedaj se je ta akcija že razširila po vsej Sloveniji, k sodelovanju so povabili vse šolarje, ki naj bi prispevali po en dinar. Dosedaj so zbrali 105.000 dinarjev, potrebnih pa bi bilo vsega kakih 350.000 dinarjev.

LJUBLJANA — Nagrade Kidričevega sklada so prisodili letos prof. Srečku Brodarju za življensko delo s področja kvartarologije (Brodar je leta 1928 odkril Potočko zijalko na Olševi in nato še mnoga zatočišča prebivalcev v ledeni dobi na Slovenskem). Drugi nagrajenci so dr. Sergej Pahor in dr. Anton Suhadolec s področja transportne teorije, prof. Ciril Rekar za delo pri predelavi domačih rud, dr. Janez Peklenik s področja kvalitete obdelanih povr-

šin, dr. Andrej Zupančič za delo na področju patofiziološke znanosti in Metod Mikuz za svoje „življensko delo „predvsem“ pa za „Zgodovino narodno-osvobodilne borbe Slovenije“.

MARIBOR — Gneča na prehodu iz Avstrije v Slovenijo, je bil naslov notice datiran 11. aprila. Na mejnem prehodu v šentilju so v Slovenijo prihajala vozila zdomcev kar v šestih kolonah, razen tega pa je bila ena kolona namenjena še prometu s tovarnjaki. Ponoči so spuščali vozila že v devetih kolonah. Vendar pa so v časopisih skrbno pazili, da bi ne napisali, kaj je bil vzrok takemu navažu. In vendar je bilo čisto enostavno, kakor vsako leto: Zdomci so prihajali praznovati velikonočne praznike domov. In niso prihajali samo s svojimi avtomobili, ampak tudi z vlaki in sicer rednimi, poleg tega pa je bilo še 26 izrednih. Zdomci so se nato 15. aprila spet vračali na delo v države Zahodne Evrope.

TRBOVLJE — V prvih 3 mesecih so v zasavskih rudnikih nakopali manj premoga kot so načrtovali. Izkopali so le 136.000 ton premoga, kar je za 11 tisoč ton manj, kot so predvidevali. Določene norme niso dosegli v nobenem rudniku; pravijo, da so temu krivi predvsem slabši geološki pogoji in jamah.

ILIRSKA BISTRICA — Z enoletno zamudo so le začeli v Ilirski Bistrici z deli za očiščenje Reke, v kateri je od Ilirske Bitrice do znamenitih škocjanskih jam uničeno vse življenje, smrad in zastrupljena voda zaradi industrijskih odpadkov pa onemogoča normalen razvoj področja. Na potoku Moža, ki predstavlja skoraj polovico povodja Reke so začeli graditi prvo akumulacijo, ki bo služila kot zadrževalnik vode ob poplavih ter kot regulator ob sušah. S tem pa bi se sčasoma spet reka biološko aktivirala, pa tudi smrad bi izginil.

LJUBLJANA — V nedeljo, 31. marca so se v Sloveniji „šli volitve“. Volili so kandidate za „delegat družbenopolitičnega zbora občinske skupščine“, volili so „člane delegacij krajevnih skupnosti za zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine“, kmetje in delavci, ki pri le-teh delajo, pa so „volili člane delegacij s kmetijskega področja za zbor združenega dela občinske in republiške skupščine“. Kakor je že običajno pri „demokratskih volitvah“ v državah s komunističnim režimom, tudi tu „uspeh“ ni izostal. Volilci so „navdušeno“ volili, povprečje je nad 92%. Med člani partije je samo 0,6% kmetov in vendar je v Pomurju bil volilni odziv med najvišjimi, več kot 94% odstotkov je volilo, večji je bil le v občini Lenart (97%) in Cerknica (96%), najnižji je bil v občini Ljubljana-Vič-Rudnik (81%).

LJUBLJANA — Hudomušneži pravijo, da bi slovenske termoelektrarne morali preimenovati v trmoelektrarne. Naj jih še tako vneto popravljajo, vselej se spet trmasto pokvarijo...

OB 25-LETNICI SLOGE

Zakaj je Janez Ev. Krek ustanavljal zadrage?

Nas narod je skozi stoletja bil le narodov kmetov. Ti pa so skoraj vsi bili grajski tlačani. Del svojega dela in svojih pridelkov so morali dajati zemljiškemu gospodarju. Sredi prejšnjega stoletja pa so bili vendar osvobodjeni podložništva in tlake. Odslej so mogli prosto razpolagati s svojo zemljo: mogli so jo tudi zapustiti, komur so hoteli, mogli so jo prodati, a mogli so jo tudi zadolžiti. V to zadnje jih je celo silil njihov položaj. Namesto prejšnjih dajatev graščaku so morali sedaj plačevati davke državi. Kmečki pridelki so v gospodarski tekmi izgubljali na ceni. Da bi mogli vzdržati hudo tekmo, bi morali izboljšati svoja posestva, začeti z umnejšim gospodarstvom. Za to pa je bilo treba denarja, ki ga kmetje niso imeli in ga niso mogli nikjer dobiti. Posojilnic tedaj še ni bilo. V silo so se kmetje zatekali k oduhu, ki so jim dajali denar, a so zanj terjali take obresti v gotovini in v naravi, da jih kmetje prečesto niso zmogli. Tako se dolgovi niso mogli več rešiti in njihova posestva so bila prodana na

dražbah. Samo na Kranjskem je v letih med 1868 in 1892 bilo na dražbah prodanih 10.190 kmečkih domov.

Iz tega obupnega stanja so kmetje iskali izhoda v izseljevanju. Odhajali so zlasti v nemške rudnike in v Ameriko. Sprva le zato, da bi zaslužili in si prihranili denar za rešitev domov. Nekaterim se je to posrečilo, mnogi drugi se sploh niso več vrnili. Izseljevanje je zavzelo take mere, da je v nekaterih predelih Slovenije zaustavilo naravni prirastek prebivalstva. Na obzorju se je pojavila grožnja narodne smrti.

V tej dobi je bil tudi ponemčevalni pritisk najhujši. Od zadolženega kmeta nismo mogli pričakovati take odpornosti, kakor je bila potrebna. Nasprotno, na dražbah prodana zemlja je prehajala v roke Nemcev in nemščurjev. Zopet se je zdelo, da smo dokončno obsojeni kot narod. Obubožanje in dolgoletno izseljevanje in pa ponemčevanje so se združili, da bi nas uničili.

Vendar pa je tudi tedaj in kljub

Trinajsta obletnica Slovenskega doma v San Martinu

Obletnice ustanovitve ali blagoslovitve posameznega slovenskega doma so postale med nami nekaki narodni prazniki. Tedaj se zbere vsa domova skupnost v svojem domu in obiščejo ga še mnogi prijatelji od blizu in daleč.

Tako je bilo v nedeljo, 28. aprila tudi v Slovenskem domu v San Martinu. Na povabilo prirediteljev na 13. obletnico blagoslovitve doma se je v prostorih doma zbrala velika množica rojakov iz San Martina in tudi od drugod. Lep sončni dan je še povzdignil praznično razpoloženje.

Proslava obletnice se je začela s sv. mašo, ki jo je v dvorani doma daroval sanmartinski dušni pastir g. Jure Rode, ki je nadomeščal odsotnega msgr. Antona Oreharja (ki je tega dne vodil

ORATORIJ NA VEČER BLAGOSLOVITVE CERKVE MARIJE POMAGAJ

V soboto, 25. maja zvečer, bo SPZ „Gallus“, s sodelovanjem zbora „Slovenske mladenke“ in Slovenskega buenosaireskega okteta, pod vodstvom dr. Julija Savellija, izvajal oratorij P. Hugolina Sattnerja „Asumptio — Vnebovzetje.“

Oratorij ima tri dele. V prvem opelva Marijino smrt, v drugem vnebovzetje, v tretjem pa Marijino kronanje.

Z oratorijem, mogočno skladbo, ki bo prvič izvajana v Argentini, bomo slovesno pričeli slavje blagoslovitve slovenske cerkve Marije Pomagaj v Buenos Airesu.

Umrli so od 5. do 11. aprila 1974:

LJUBLJANA — Janez Ilinčič, up.; Zora Domcar, up.; Angela Zupanc; Jože Dobnikar, up. mes. mojster; Antonija Tomšič r. Erjavce; Franciška Lesjak, up.; Vinko Erbežar; Karel Kovač, up.; Franc Križanec; Marija Wirgler, up. profesorica; France Seunig, časnikar; Marija Vidmar r. Suhadolnik, up.; Vladimir Škubic, 80; Milica Kušar — Marj. r. Senica; Jože Pakj, up.; Božena Valseli r. Tujec; Anton Agnola, ekonomist; Danica Premur; dr. Ludvik Znidaršič, rentgenolog; Avgust Rojce, bivši prevoznik; Viktor Lindtner, ing. kemije; Ludvik Zaman, up. PTT; Milka Loboda, r. Grah; Janez Dolenc, prom. inšpektor.

RAZNI KRAJI — Anton Rusjan, Bilje; Milan Magister, Zg. Gornje; Zora Domcar, Gorica vas; Jože Kokan, Gornje; Vinko Erbežar, 86, Petelinje; Alojzij Praprotnik, Maribor; Marija Levsek, r. Gornji; Breg; Ivan Golob, Šofer, Kranj; Kezi; Tihole, Sevnica; Marija Pideršek, 72, Maribor; Franc Skvarča, up., Vrhnika; Nežika Perc, 89, Celje; Ivanka Zupam r. Marin, 48, Preserje; Albin Vleglić, Zreče; Jože Bogataj, Vrhnika; Angela Joh-Grohar r. Kesnik, Straža; Marija Grosar r. Keršič, 86, Trbovlje; Peter Ambrožič, Postojna; Stanislav Kralj, geometer, Portorož; Tilka Planter r. Markelj, Maribor; Angela Zupančič, Ravnik; Ivan Jeraj, 77, Sevnica; Ferdo Kumer, rudar in zidar velenjskega rudnika, obratna nesreča, Podkraj; Feliks Slag, žel. up., Maribor; Zora Adam r. Zega, žel. up., Novo mesto; Rado Koprivšek, Celje; Marija Uranek, 75, Maribor; Majda Ključar r. Šimenc, Celje; Jože Vidau, up. župnik, Rpdik; Marija Grabnar, 85, Izlake; Pavla Praper, učit., Velenje; Marjan Vrščaj, Rakek; Cilka Rozman, up., Kamnik; Jožefa Brulc, Stopiče, Anton Znidar, 72, Polzela; Alojz Marcela, Sedlo pri Kobariču, Leopold Snoi, Brežice; Barbara Paletič, Kranj; Jože Stajnpfihler, Celje; Ivana Peklar r. Novak, Sp. Zadobrova; prom. n.; Leopoldina Gnezda, Idrija; Jože Traiber, Šofer, Murska Sobota; Svetozar Tavčar, elekromobler, Piran; Dragica Sket r. Grilj, Postojna.

skoraj brezupnosti položaja bilo v nas še dovolj življenjske sile, da smo se tej nevarnosti uprli in se rešili. Na srečo smo imeli ljudi, ki so znali ta napor voditi.

Problem ni bil samo v cenenih posojilih, ki bi kmeta res reševala in ne uničevala. Poleg gospodarske pomoči je naš človek potreboval tudi kulturne prebuje in politične organizacije. Vse to je bilo potreba spraviti v sklad. Zadrage, zlasti še kreditne, so služile tudi temu namenu. Ker so jih zadržarji, to je člani, tudi sami vodili, so se morali za to usposobiti, in ko so tudi izobrazbeno okrepljeni dobili v roke lastno gospodarsko usodo, so se zavdali še svoje politične moči. Tako zadruge niso bile samo sredstvo gospodarske rešitve, bile so člen v večjem sklopu prižadevanja, da se naš narod osvobodi in postane zares sam svoj gospodar. Vse to je dobro videl, poleg mnogih drugih, tako prodorni videc, kakor je bil Janez Ev. Krek. Zato se je s tako silo vrgel v ustanavljanje in vodstvo zadrug in zato bomo verjetno še kdaj morali iti po navdih k njemu, kadar bomo hoteli doseči kaj podobnega.

VB

slovensko romanje v Mendoza). Ob tej priložnosti sta brala nedeljski berili predsednik doma Anton Žagar in predsednica Lige Žena-Mati ga. Terezija Marinškova; darove pa so prinesli na oltar voditeljica šole gdč. Katica Kovač, predsednik odseka SFZ Lojze Sterle in predsednica krožka SDO gdč. Mojca Oberžan. Mašnik je v svojem cerkvenem nagovoru poudaril vedno povezanost slovenskega naroda s Cerkvijo. To tradicijo nadaljujemo mi svobodni Slovenci v svetu: povezujejo narodno kulturo z verskim prepričanjem. Nato je — naslanjajoč se na prebrani berili in evangelij — poudaril pomen božje besede, ki jo poslušamo pri sv. maši. — Pri sv. maši je ubrano in krepko prepeval slovenski pevski zbor v San Martinu pod vodstvom Slavka Rupnika.

Po sv. maši je lepo število rojakov ostalo na kosilu, ki so ga zelo okusno pripravile kuharice — požrtvovalne članice doma.

Akademija

Kmalu po tretji uri so se začeli zbirati rojaki od blizu in daleč, da prisostvujejo vsakoletni akademiji. V ospredju dvorane je bi pripravljen oder, nad katerim je bila obešena velika slika škofa dr. Gregorija Rožmana, ki velja za pokrovitelja doma in po katerem se tudi imenuje sanmartinska slovenska šola. Prišli so zastopniki raznih ustanov, organizacij in domov: predsednik NO Miloš Stare z gospo, predsednik Zedinjene Slovenije Božo Stariha in tajnik Vilko Cuderman z gospo, dalje predsedniki oz. zastopniki Slovenskih domov: za Pristavo Pernišek, za Naš dom v San Justo Mustar, za Slomškov dom Vester in Marjan Šušteršič, za Carapachay Sedej in škulj, za Berazategui Korošec, za Lanus prof. Franci in ga. Marija Sušnik, za Zvezo slovenskih žena ga. Pavlina Dobovškova in dr.

Točno ob 16 je stopil na oder domov kulturni referent Stanko Oberžan ter začel akademijo. Na oder so prikorakali učenci in učenke slovenske šole ter so pod vodstvom Borisa Pavšerja pogumno in lepo zapeli troje pesmi: Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Krasen je pogled, Moj očka ima konjička dva. Sledil je pozdravni nagovor predsednika doma Antona Žagraja, ki je pozdravil zbrane goste in še posebej slavnostnega govornika Miloša Stareta, predsednika Zedinjene Slovenije Božo Stariha, domačega dušnega pastirja g. Jureta Rodeta, botra doma Adolfa Jesiha ter ostale predstavnike domov in organizacij. Nato je orisal nevarnosti, ki danes grozijo nam vsem in še posebej naši mladini. Prav zato nam je skupni dom potreben. Je naša obrambna trdnjava. Z duhovnim orožjem branimo sebe in zlasti mladino pred nevarnimi vplivi ceste, šole, časopisa, televizije in sploh okolice. Iz te trdnjave pa vršimo tudi ofenzivo s tem, da širimo večne ideale — vere, ljubezni do domovine in odločnega odklanjanja marksizma in komunizma — med Slovenci v sanmartinskem okolišu. Dela za te ideale pa ne zmore kak posameznik, zmore ga le organizirana skupnost. Zato bodimo trdno povezani med seboj: s centralnimi organizacijami, z vsemi

domovi, društvi in sploh z vsemi, ki so dobre volje.

Sledil je lep nastop šolskih otrok „Naša četica koraka“ — pod vodstvom gdč. Katice Kovač. Nato so prihitele na oder mladenke in dobro izvajale rajalno vajo, ki jo je sestavila in naštudirala domova odbornica gdč. Pavla Petelin.

Slavnostni govor je imel na letošnji akademiji predsednik NO Miloš Stare. Vsi navzoči so z velikim zanimanjem poslušali tehtna govornikova izvajanja in ga nagradili s krepkim ploskanjem. Govor je objavljen na uvodnem mestu lista.

Dekliški oktet, ki ga vodi g. Pavšer je zopet prijetno presenetil vse navzoče. Lepo in ubrano so dekleta zapela: Vandrovec je privandral, Bratci veseli vsi in Dolenjski furmani. Nato so nastopili šolski otroci pod vodstvom učiteljice ge. Gizele Šušteršičeve s simbolično vajo „Ob bistrem potoku je mlin“.

Pozdravno pismo pisatelja Karla Mauserja

G. Oberžan je nato povabil na oder predsednika Zedinjene Slovenije Božo Stariha, ki je čestital domu in mu želel velikih uspehov tudi v prihodnosti in ki je nato prebral pismo, ki mu ga je poslal častni član sanmartinskega doma pisatelj Karel Mauser prav za 13. obletnico doma. Pismo, naslovljeno na predsednika doma, se glasi:

„Dragi gospod predsednik Slov. doma v San Martinu, dragi prijatelji! Na današnjo nedeljo obhajate praznik svojega doma, spomin na blagoslovitev stavbe, ki vas je zdaj spet sprejela v svoje okrilje. V duhu sem z vami in se z vami vred veselim nad vsem, kar je ta dom v svojih letih prispeval za slovensko skupnost.

Ko ste ga postavili in ga je duhovnik blagoslovil, ste v teh letih k temu blagoslovu dodajali vi svoje. Vsakdo, ki je zanj delal, vsakdo, ki je vanj prihajal, v njem deloval, zanj doprinesel svoje žrtve, je dodal svoj blagoslov. To je blagoslov delavnih slovenskih rok, blagoslov slovenskega duha, ki je želel in hrepenel ohraniti slovenski domovini vse svetinje, ki so nam tako dragge. Ta blagoslov, dragi prijatelji, veže te zidove, ki vas zdaj v tej uri obdajajo. V teh zidovih so roke in srca slovenskih ljudi, želje in upanja slovenskih ljudi. Zato so ti zidovi živi, zato so ti zidovi dragoceni.

Naj božji blagoslov ostane z domom, združen z blagoslovom vaših rok in vašega duha. Kjer sta ta dva blagoslova združena, ni sile, ki bi jih mogla razvezati. Trdno z vami povezan vas vse iskreno pozdravljam. Vaš vdani Karel Mauser.“

Močno ploskanje je izražalo zahvalo pisatelju Mauserju za to lepo pismo.

Sklepna točka akademije je bil nastop Slovenskega pevskega zbora v San Martinu, ki je pod vodstvom Slavka Rupnika zapel naslednje pesmi: Oj Triglav moj dom in Zabe (ki ju je zapel moški zbor) ter Mrzel veter tebe žene, Polje in Vsemu dane so pregrade (ki jih je zapel mešani zbor). Poslušalci so nagradili pevce s krepkim ploskanjem. — S tem je bila akademija končana. Sledili je družabni del celodnevne prireditve ob zvokih orkestra „Planike.“

SLOVENC V ARGENTINI

GOSPA ALOJZIJA URBANČIČ ROJ. POTRPIN, 80-LETNICA

Ga. Alojzija je bila rojena 4. aprila 1894 v Vodicah pri Sv. Križu na Dolenjskem v številni družini Janeza Potrbina in Marije Hostnik.

Bila je zelo nadarjena in se je silno rada učila. Toda delo v hiši in na polju ji nista dovoljevala, da bi nadaljevala s šolanjem. Ko je bila še čisto mlada, ji je ljubljeni ata hudo zbolel. Skozi svojo bolezen mu je bila resnično v oporo s svojo ljubeznivostjo, razumevanjem in neustrašenostjo. Kmalu po očetovi smrti jo je doletela še nova izguba: umrla ji je mama.

Leta 1920 se je poročila z gostilničarjem in mesarjem Antonom Urbančičem. V srečnem zakonu se jima je rodilo devet otrok. Razen Rudija, ki je umrl kmalu po rojstvu, živijo vsi.

Med vojno so bili štirje njeni sinovi domobranci: Tone, Bogo, Slavko in Rajko. Radi tega so Urbančičevo družino komunisti črtili. Obe hiši, ki so s podletnostjo in pridnostjo zgradili, so jim okrutneži zažgali. Z nepopisno boleščjo v srcu so morali gledati domači žalosten prizor.

Leta 1945 je vsa družina bežala, le mama ni mogla pravčasno oditi. Tako je ostala sama doma sedem dolgih let.

Kaj vse je tedaj prestala, ve samo ona in Bog, ki ji je bil vedno smisel, opora in cilj njenega življenja. Z zgle-dom in besedo je vzgajala svoje otroke in jih usmerjala na pot vere, ljubezni in zaupanja.

Skupaj z drugimi begunci so njeni prispeli v Argentino leta 1948, za njimi pa so ostala leta taboriščnega življenja v Italiji. Decembra istega leta je umrl v 66. letu starosti njen mož Anton po dolgotrajni bolezni.

Po dolgem času je dobila dovoljenje, da je lahko odšla k sestri v Canado. Pri njej je ostala dve leti in prišla v Argentino leta 1954, nekaj mesecev pred poroko svoje najmlajše hčerke Loizke.

Čeprav je že izpolnila 60 leto, je

(Nad. na 4. str.)

SLOVENCI V ARGENTINI

(Nad. s 3. str.)

bila še čila, polna zdravega optimizma, ki se je rojeval iz njene pristne in trdne vere. Kdor ne bi poznal njenega globokega notranjega življenja, bi težko razumel, kako more biti tako sveža in vedra pri 80 letih in takih preizkušnjah.

Danes ni samo v zgled, oporo in ponos svojim otrokom, temveč tudi svojim vnukom. Za vse moli in skrbi. Ne bo pozabila na god svojega sina, kakor tudi ne na izpit vnukinje ali vnukov vstop k vojakom. Kako lepa in vzvišena je njena ljubezen!

Jubilantka ima v Argentini hčerki Mileno por. Poberžnik in Lojzko por. Jereb, ter sinove Toneta, Bojka, Slavka, Rajka in Vinka; v domovini pa hčerko Hildo por. Stopar. Vnukov ima 36, pravnukov pa 10.

Od bratov in sestra živijo še Feliks in Justina na Hrvaškem ter Ema v Kanadi.

M. J., vnukinja

Osebnostne novice

Krst: Krščena je bila Ana Karina Zanini, hči Alberta in Anice roj. Tominc. Botra sta bila dr. Evgenio Zanini in gdč. Angeleca Tominc. Krstil je g. Franc Himmelreich.

SAN JUSTO

Velikonočni zajtrk

Sanjuška mladina (Dekliški krožek in fantovske odseki) sta pripravila za Veliko noč pristočno prireditev. Po sv. maši, med katero sta pela mladinski in cerkveni pevski zbor, smo se med voščili znanec in prijatelj napotili v „Naš dom“, kjer so bile že pogrnjene mize. Veselo in prijateljsko vzdušje omizja (okrog 70 ljudi) je po zajtrku prekinilo.

Nafta iz škrlavcev

Polja škrlavcev v Kanadi

Izkoriščanje kanadskega naftnega peska (skrilavca) bo lahko v prihodnjih desetletjih znatno prispevalo k omiljenju pomanjkanja energije na ameriški celine. Podobne možnosti daje bituminozni škrlavec v Združenih državah. V obeh primerih so potrebni dragi postopki, katerih komercialna uporaba je pa že dosežena. Spričo sedanjih podražitev naravnih nafte po vsem svetu se bo to izkoriščanje tudi že kar izplačalo.

Kanadska polja škrlavcev se raztezajo v pokrajini Alberti. Osem do 60 metrov debela plast ledeniške sipine, peščene naplavine in močvirne stepe pokriva v neredni porazdelitvi in različni gostoti ležišča zrnatega črnorjavega peska. Vsebinska katrana te gmote preseže le redko 18 odst., za gospodarsko izkoriščanje je potrebno najmanj 8 odst.

Toliko nafte kakor v Perzijskem zalivu

V naftnem pesku je vezanih 710 milijard sodov nafte, od tega je mogoče izkoristiti 300 mrd., količina, ki skoraj doseže ugotovljene količine Perzijskega zaliva (390 mrd.). Od teh 300 mrd. je mogoče izkoristiti z rudarjenjem 65 mrd., medtem ko je treba ostalih 235 mrd. izkoristiti z zapletenim postopkom „in situ“. Ta način sloni na vbrizgalnih pare, ki ločijo pod zemljo pesek od nafte, katero nato zbirajo in črpajo na površino. Pri tem postopku, ki ga šele preskušajo, računajo, da bo končno mogoče pridobivati energijo s 30 odstotnim izdatkom. Razen Kanade ima tudi Venezuela pomembna polja naftnega peska, ki so verjetno še mnogo večja kot ležišča Alberte.

Izkoriščanje se že izplača

Obrat Great Canadian Oilsands Ltd. (GCOS) pri Fort McMurrayu je 1. 1973 dosegel stopnjo dobičkanosti proizvodnje. Prvo tehnično uporabo katranovega peska pripisujejo Indijancem, ki so ga uporabljali kot smolo za svoje kanuje. Po prvi svetovni vojni je služil ta pesek kot surovina za izdelovanje strešne lepenke in pozneje za napravo asfalta za ceste v Edmontonu. V skromni količini in brez kupčijskega uspeha so med drugo svetovno vojno iz njega pridobivali že bencin.

V petdesetih letih se je znova po-

predsednik g. Stane Mustar z iskrenimi velikonočnimi voščili. Za njim je povzela besedo predsednica deklishega krožka gdč. Mari Groznik, ki je navduševala mlade goste, da ohranjamo naše narodne običaje. Lučka Jereb je za ocvirk povedala lepo deklamacijo „Ko smo nesli h žegnju“, Marta Malovrh pa je prebrala iz „Duhovnega življenja“ kratek članek „Zarja zmagoslavja“. Pevski zbor je zapel nekaj pesmi, da je poživil že itak pester spored. Za konec sporeda so razdelili pirhe, da se je mladi rod še nadalje lahko prosto zabaval.

Kaj pravite? Ni bil tudi tak zajtrk uvajanje mladih src v narodnostni utrip?

SAN MARTIN

Sestanek Lige Zena-Mati v San Martinu je bil v sredo, 24. aprila v prostorih Slovenskega doma v San Martinu. Na sporedu je bilo predavanje gospe Tereze Marinšek, ki je v skrbno sestavljenem govoru orisala življenje in delo velikega ruskega pisatelja Aleksandra Solženicina, ki je bil nedavno izgnan iz Sovjetske zveze. Po predavanju se je razvil živahen razgovor o tem pogumnem in globoko vernem možu, ki je danes predmet svetovnega zanimanja. V imenu Lige je nato gospa Lina Matičičeva želela vse najboljše godovniku duhovnemu vodji g. Juretu Rodetu. Sledil je nevezan prijeten razgovor med navzočimi (tudi nekaj domovnih odborov, ki so ga pripravile članice Lige).

Prihodnji sestanek Lige bo 22. maja ob običajni uri, s predavanjem g. Rebozova o ljubezni.

javilo zanimanje za polja naftnega peska v Alberti, gospodarsko izkoriščanje v velikem obsegu se je izkazalo za tehnično možno. Razne družbe so vzele v zakup parcele ob Athavasci Riverju. Med njimi prednjači v letu 1953 ustanovljena GCOS, nasledneca leta 1929 obstoječe International Bitumen Ltd. Šele leta 1964 so tehnična preučevanja omogočila gradnjo proizvodnega obrata na komercialni podlagi.

Ustroj proizvodnega obrata

Pridobivanje nafte iz katranovega peska (skrilavca) zahteva dve ločeni skupini dela, to je rudarski izkop in izločevanje asfalta. Z električnimi bagri in tovornjaki nosilnosti 150 ton odstranjujejo vrhno plast. Za izkop peska samega uporabljajo troje lopatskih koles s premerom 10 metrov, vsako kolo ima 10 lopat z zmogljivostjo 2 ton. Od teh lopat pride pesek po prenosnem traku v ekstrakcijski obrat, kjer ločijo s posebnim postopkom asfalt od peska, ki ga spet v posebnih napravah očistijo pod visokim pritiskom.

Komercialno izkoriščanje

Letno poročilo družbe GCOS za 1. 1972 izkazuje izgubo 680.000 dolarjev, kar pa pomeni v primerjavi z izgubo 8.246.000 dolarjev v 1. 1971 odločilno izboljšanje. Pridobili so 18.614.000 sodov, torej dnevno povprečje 51.000. V prvem četrtletju 1973 je narasla dnevna proizvodnja na 54.000 sodov, vendar je v aprilu in maju padla na polovico, tako da znaša povprečna dnevna proizvodnja v letu 1973 43.800 sodov. Uspeh prvega četrtletja je prinesel dobička 1,1 mil. dolarja, ki so ga pa izgube naslednjih mesecev izločile. Na dobiček vplivajo v veliki meri visoke davčne dajatve, proti katerim se je družba uprla.

Na vsak način se je pa GCOS leta 1973 vsaj približala pragu donosnosti, če ga že ni prekoračila. Točna sodba je nemogoča, ker zunanji opazovalec ne pozna stroja obratnih stroškov. Vlada je 1. 1973 umetno zmrznila ceno za sod nafte na okoli 4 dolarje, spričo sedanjih splošnih svetovnih podražitev pa ne bo mogla ostati pri tej ceni. Po poročilu za leto 1973 sodijo, da bi lahko od 65 mrd. sodov nafte, ki jo je

RISARSKI NATEČAJ

Žirija, sestavljena iz gg. Ivana Bukovca, Toneta Kržišnika in Andreja Makenke, je izmed štiriinštiridesetih predloženih risb, ki jih je naša mladina risala 31. marca t. l. v Slomškovem domu,

določila naslednje nagrajence:

Kategorija A (do 8. leta) — MARJETA JAVORSEK

Kategorija B (do 12. leta) — KLAUDIJA MALOVHR

Kategorija C (do 16. leta) — MARINKA PINTAR

Na RAZSTAVI SLOVENSKE PODJETNOSTI oktobra t. l. bomo nagajencem podelili odgovarjajoče nagrade, že zdaj jim pa iz srca čestitamo! V SLOGI JE MOČ!

DOBROTNIKI ROZMANOVEGA ZAVODA V ARGENTINI V L. 1973

Dobrotniki po abecednem redu, darovali v argentinskih novih pesih: Zpk. Albin Avguštin 1.000, druž. Batagelj 65. Pavel Božnar 2.000, A. Čop 30, dr. J. Dobovšek 100, Rudi Drnovšek 550, Božidar Eiletz 2.000, Pavel Fajdiga 37, druž. Glavan 100, rev. dr. M. Gogala 1.000, druž. Golob 24, druž. Gorenšek 50, rev. Fr. Grom 300, rev. dr. R. Hanzelič 150, Jože Javoršek 100, Anton Karin 10, druž. Kinkel 200, Boštjan Kocmur 300, druž. Keber 50, rev. Boris Koman 500, Ivanka Koščak 50, rev. svet. Al. Košmerlj 1.000, druž. Macarol 50, Jože Mehle 50, dr. Fr. Mihelič 500, rev. dek. C. Milavec 2.000, Olga Milavec 180, Stanko Malovrh 50, rev. Fr. Novak 50, zpk. St. Novak 290, zpk. A. Ogrin 100, druž. Pernišek 25, Lojze Pirc 150, ing. L. Pitterle 50, druž. Poražec 90, druž. Rant 50, rev. J. Rott 300, rev. St. Skvarča 150, ing. Jure Skvarča 450, A. Skubic 50, zpk. A. Škulj 230, druž. Zure 24, Marija Žun 847, Ivanka Žužek 50, Neimenovani Rev. N./N. 200, N. N. Hurlingham 10, N. N. 100, Nabirke: V „Slovenski hiši“ 2.100, v Mendozu 1.500. Darovi v blagu: Zaloga jabolk (prof. Fr. Novak Rio Negro), tisk za korespondenco, nabirke in propagando (tiskarna „Vilka“). Vsem plemenitim dobrotnikom Bog stotero povrni!

Prispevajte v tiskovni sklad! Pridobite nam nove naročnike!

mogoče pridobiti z rudarjenjem, dobavili 15 mrd. po 5 dolarjev za sod in 35 mrd. po 6 dolarjev. Proizvodnja „in situ“ bi pa prišla v poštev šele pri ceni okoli 8 dolarjev za sod. Seveda so te cene pri današnjih svetovnih cenah nafte nad vse va. l. jive. Skratka, pridobivanje nafte iz bitumnega skrilavca se izplača.

V bližnji bodočnosti se bosta pridružili izkoriščanju kanadskega naftnega peska tudi veliki družbi Shell Canada in Syncrude. Shell namerava z gradnjo glavnih naprav začeti leta 1976, 1980 bi začeli proizvodnjo. Syncrude pa upa, da bo začela pridobivati tu nafto že 1. 1977.

Bituminozna ležišča v Srbiji

Kakor zdaj poročajo jugoslovanski listi, so v bližini Aleksinca v Jugoslaviji bogata ležišča bituminoznih skrilavcev, iz katerih bi lahko pridobivali nafto. Ležišče skrilavcev je na območju Aleksinskih rudnikov črnega premoga v Srbiji. Podjetje „Naftagas“ in srbska gospodarska zbornica sta zdaj vnovič sprožila misel o izkoriščanju teh ležišč skrilavca, katerih rezerve cenijo na več milijard kubičnih metrov. V povojnem času je izkoriščanje teh skrilavcev postalo že dvakrat aktualno, vendar so delo za izkoriščanje odložili, ker so v ta namen potrebne velike investicije. Najnovejša energetska kriza je zdaj dala znova pobudo za izkoriščanje te surovine. Strokovnjaki so mnenja, da bi bilo mogoče iz-do zdaj ugotovljenih rezerv pridobiti več kot 200 milijonov ton surove nafte. Iz plina in drugih sestavin skrilavcev bi lahko proizvajali električno energijo, umetna gnojila in vrsto surovin za industrijo gradbenega materiala. Ležišče skrilavcev se razteza samo nekaj km od železniške proge Beograd-Niš.

G.

Po športnem svetu

NA TURNIRJU v Umagu je mlada slovenska teniška prvakinja, ki se dobro uveljavlja v teniškem svetu, premagala v finalu petkratno teniško prvakinja ZR Nemčije Helgo Hoesl s 6:1, 6:7 in 6:3 v polfinalu pa Brazilko Riedlovo s 6:4, 6:3.

V LJUBLJANI je mladinska jugoslovanska nogometna reprezentanca premagala 7. aprila Madžarsko s 3:0 in si s tem pridobila pravico nastopa na zaključnem tekmovanju šestnajstih državnih ekip za pokal UEFA, ki bo na švedskem.

KOŠARKARSKI prvak Jugoslavije je postal Zadar, ki je v 26 tekmah zbral 44 točk; ljubljanska Olimpija je obstala s 26 točkami na sedmem mestu. V tekmovanju ženskih ekip je prvak postala sarajevska Bosna s 42 točkami v 22 kolih. Ljubljanska Olimpija se je rešila izpada in je s 12 točkami zasedla deveto mesto med 12 nastopajočimi. Toda klub vsemu ne bo več tekmovala v zvezni ligi. Menda ni denarja za žensko košarko.

NA SVETOVNEM prvenstvu v hokeju skupine A v Helsinkih je prišlo do škandala: švedska je premagala Finsko s 4:1, toda potem so našli, da je član švedske ekipe Nilsson jemal nedovoljena poživila in so švedski odvzeli točki ter registrirali tekmo s 5:0 za Finsko, Nilssona pa izključili iz tekmovanja. Za prvo mesto pa je največji favorit sedaj ČSSR, ki je sedanjega svetovnega prvaka Sovjetsko zvezo premagala kar s 7:2.

IZ UPRAVE
"SVOBODNE SLOVENIJE"

Znano je, da so zaradi visokega porasta stroškov pri izdajanju časopisov nastale precejšnje težave. Veliki dnevniki so v zadnjem času zmanjšali obseg, obenem pa povišali prodajno ceno za 50%.

Da je pri vsem tem močno prizadeta tudi Svobodna Slovenija, ni treba posebej dokazovati. Zaenkrat prosimo vse naročnike našega tednika, ki so še za lansko leto v zaostanku s plačilom naročnine, da jo nemudoma poravnajo. Ne čakajte pismenih opominov, ki ubremenujejo upravo lista z novimi stroški, zlasti ker bo s 15. majem znatno povišana poštšina.

Poravnajte takoj vso zaostalo naročnino. Ne odlašajte!

nedelja, 5. maja, ves dan

Slovenski dom v Carapachayu

14. OBLETNICA DOMA

Ob 11.30 začetek
Ob 12.00 sv. maša za žive in mrtve člane
Kosilo

ob 15.— KULTURNI PROGRAM
Govoril bo g. Milan Magister
Sodelovala bo šolska in odrasla mladina.
Na naš praznik vabimo vse rojake!

Družabno prireditev po pozivljajl orkester P L A N I K A

Naš dom

San Justo

BOGATA TOMBOLA

v nedeljo, 19. maja:

za dograditev mladinskih prostorov

Organización Turística

d.n.s.t. leg.0675

KRAJEVNA IN MEDNARODNA POTOVANJA IN IZLETI

- Privatne letalske proge
- Organizacije sprejemov
- Yachting — lov in ribolov
- Celotna organizacija znanstvenih in tehničnih kongresov

Corrientes 989
4º piso
Tel. 392-0556

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo